

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Ajankohtaiskatsaus ja yleisökysymykset

Korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osaston asiantuntijat

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Akateemisen vapauden indeksi

Petteri Kauppinen

Finland

ACADEMIC FREEDOM INDEX (2024)

0.83

Freedom To Research And Teach (2024) 3.17

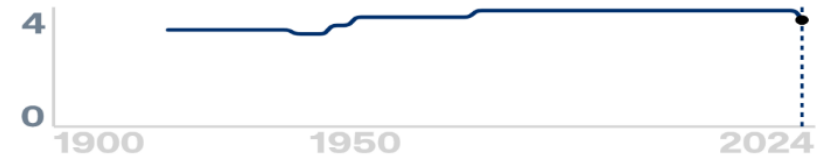
Institutional Autonomy (2024) 2.51

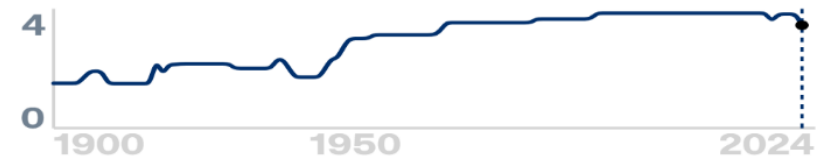
Academic Exchange And Dissemination (2024) 3.37

Campus Integrity (2024) 3.57

Academic And Cultural Expression (2024) 3.45

Academic Freedom Index, CC BY 4.0
<https://academic-freedom-index.net>

Akateemisen vapauden indeksi

- Suomi ja Ruotsi viime vuosien AFI-raporteissa

	Suomi		Ruotsi	
	sijoitus	arvo	sijoitus	arvo
2022	9	0,94	12	0,94
2023	13	0,93	10	0,94
2024	45	0,83	4	0,94

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Vastuullinen kansainvälisyys ja turvallisuus

Petteri Kauppinen ja Juha Haataja

Tutkimuksen turvallisuus

- ajankohtaista

- Vastuullisen kv. yhteistyön periaatteita ja toimia
 - Esim. [NATOn tutkimusturvallisuuden viitekehys](#)
- EU-yhteistyö ja ohjelmakauden 2028-2034 valmistelu
 - Tutkimuksen turvallisuuden konferenssi 28.-30.10.
 - Kaksikäyttötutkimus Horisontti-ohjelmassa ja puolustustutkimus kilpailukykyrahastossa, ml. LUMI-supertietokoneen hyödyntäminen
- Tekoälytutkimuksen ELLIS-instituutti, ml. MPKK yliopistoyhteistyössä

Tutkimuksen turvallisuus

- Kansainvälisen liittoutumisen ja kumppanuuden merkeissä vastuullisuus edellyttää henkilöstöön, prosesseihin, infrastruktuuriin ja toimintakulttuuriin liittyviä periaatteita ja toimia. Katso esim. [NATOn tutkimusturvallisuuden viitekehys](#).
- OKM on korkeakoulujen kumppani vastuullisen kansainvälisyyden ja tutkimuksen turvallisuuden toimissa. Lähtökohtana samalla on suurin mahdollinen tutkimuksen avoimuus ja tapauskohtaisesti myös maa-agnostisuus.
- Whole-of-government approach, SA-laki,...

Korkeakoulujen turvallisuus

- Turvallisuusympäristön nopeat muutokset ja korkeakoulujen rooli niihin vastaamisessa ja niiden hallitsemisessa
- Lakien lähtökohta tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen myös poikkeusoloissa sekä häiriö- ja erityistilanteissa. Oikeus turvalliseen opiskelu- ja työskentely-ympäristöön.
- Rooli väestön palveluissa ja henkisessä kriisinkestävyydessä - mm. osaamisen laajuus, kriittiset osaajat ja tutkimus, huoltovarmuus
- Varautumisen ja valmiuden merkitys: paikallispuolustusharjoitukset Tampereella ja kaakonkulmalla erinomaisina esimerkkeinä.
 - Varautuminen poikkeusoloihin yhdessä eri viranomaisten kanssa, toiminnan jatkuvuuden varmistaminen, toiminnan priorisointi, puolustuksen tukeminen, kehityskohteiden havaitseminen

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

EU-asioiden ajankohtaiset

Päivi Bosquet ja Petteri Kauppinen

Erasmus+ ohjelma-asetusehdotus 2028-2034

- Euroopan komissio on esittänyt EU:n uudessa rahoituskehyksessä (2028–2034) merkittäviä lisäinvestointeja koulutukseen, nuorisoon, tutkimukseen ja urheiluun.
- **Erasmus+ -ohjelman budjettia ehdotetaan kasvatettavaksi 40,8 miljardiin euroon**, mikä olisi lähes 50 % enemmän kuin nykyisellä kaudella (26,2 mrd €).
- Todellinen kasvu olisi kuitenkin noin 35 %, kun huomioidaan inflaatio ja se, että **Euroopan solidaarisuusjoukot yhdistetään Erasmus+-ohjelmaan**, lisäksi uusien aloitteiden laajuus ja volyymi vaikuttavat budjettiin.
- Osaamisunioni ja Eurooppalainen koulutusalue

Erasmus+ ohjelma-asetusehdotus 2028-2034

- Komission esitys heinäkuussa, Suomessa kannanmuodostus loppusuoralla (EU-minva 21.11, VN-yleisistunto 27.11)
- OKM:n sektorin kannalta keskeiset kysymykset:
 - Budjetin joustavuus ja allokoimattomuus
 - Jäsenmaiden vaikutusmahdollisuudet
 - Uudet aloitteet esim. strategiset stipendit ja osaajahoukuttelu
 - Tasapainoilu liikkuvuuden ja uusien aloitteiden välillä

Horisontti Eurooppa –puiteohjelmaesitys 2028-2034

- Komissio antanut esityksensä Horisontti Eurooppa puiteohjelmasta vuosille 2028-2034 heinäkuussa, Suomessa kansallinen kannanmuodostus loppusuoralla. (VN-käsittely näillä näkymin 11.12.2025)
- Komission ehdotuksessa Horisontti Euroopan budjettia ehdotetaan lähes kaksinkertaistettavaksi 154,9 miljardiin euroon (vuoden 2025 hinnoin).

¹ Consistent with activities under the European Competitiveness Fund

Horisontti Eurooppa –puiteohjelmaesitys 2028-2034

OKM:n sektorin kannalta keskeisiä neuvottelukysymyksiä:

- Komission esittämä kaksikäyttötutkimuksen mahdollistaminen puiteohjelmassa olisi Suomen ennakkovaikuttamiskantojen mukaista
- II-pilarin kilpailukykyosion yhteensovittaminen Kilpailukykyrahaston (ECF) kanssa vielä monin osin epäselvää. Miten esim. tutkijalähtöinen ilmastonmuutoksen tutkimus rahoitetaan jatkossa?
- Euroopan tutkimusneuvoston (ERC), tutkijanliikkuvuuden ja tutkimusinfrastruktuurien vahvistaminen

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Avoimen korkeakouluopetuksen kehittäminen

Jonna Korhonen

Hallituksen puoliväliriihen kasvutoimet

- Suomen talouskasvun ja kilpailukyvyn varmistamiseksi nostetaan korkeakoulutettujen nuorten aikuisten osuutta kohti 50 prosenttia ikäluokasta hallitusohjelman mukaisesti.
 - Lisätään korkeakoulujen aloituspaikkoja ja kohdennetaan uudet aloituspaikat talouskasvua tukeviin tutkintoihin, kuten ydin- ja energiatekniikan aloille.
 - Toteutetaan ilman korkeakoulupaikkaa jääneille, toisen asteen koulutuksesta valmistuneille, maksuton 30 opintopisteen opintoseteli avoimeen yliopistoon tai avoimeen ammattikorkeakouluun.
 - Mahdollistetaan korkeakoulututkinnon suorittaminen avoimessa yliopistossa ja avoimessa ammattikorkeakoulussa.
 - Vapautetaan avoimen korkeakoulutuksen maksusääntelyä siten, että korkeakoulut voivat paremmin kattaa avoimesta koulutuksesta niille aiheutuvia kustannuksia.

Näköaloja nuorille - Opintosetelikokeilu

- Kaksi vuotta valmistumisen jälkeen voimassa oleva opintoseteli kohdennetaan toiselta asteelta valmistuville, vailla korkeakoulupaikkaa jääville nuorille (kolmivuotinen kokeilu 57 milj.€) .
 - Vuonna 2023 lukioista valmistui 30 765 ylioppilasta, joista 34,5 % sijoittui välittömästi korkeakouluopintoihin → 20 000 jäi vaille paikkaa.
- Opintoseteli oikeuttaa suorittamaan maksuttomasti avoimena ammattikorkeakoulu- tai avoimena yliopisto-opetuksena enintään 30 opintopisteen laajuiset opinnot.
 - Nuori voi käyttää mahdollisuutta useamman korkeakoulun tai alan opintoihin laajalaisesti tutustuakseen.
 - Seteliä voi käyttää myös avoimen korkeakouluopetuksen polku- /väyläkokonaisuuteen, jonka suorituksia tietyin kriteerein ko. korkeakoulu käyttää opiskelijavalinnan perusteena.
 - Opintoseteli oikeuttaa nuorten hyvinvointia ja tulevaisuuden suunnittelua tukevien ohjauspalveluiden käyttöön.
- Teknisenä ratkaisuna toimii Opin.fi-palvelu.

Tutkinto avoimessa korkeakouluopetuksessa suoritettujen opintojen perusteella

- Koulutus- ja osaamistason nostamiseksi koulutustarjontaa laajennetaan: maksuttoman tutkintokoulutuksen rinnalle tuodaan mahdollisuus suorittaa tutkinto avoimen korkeakoulun opintojen perusteella.
 - Maksuttomat koulutukset muodostavat edelleen koulutustarjonnan perustan, mahdollistaen osaamisen kehittämisen ilman taloudellisia esteitä.
 - Nykyistä järjestelmää täydennetään ratkaisulla, jotka tarjoavat varman etenemispolun tutkinnon suorittamiseen avoimen korkeakoulun opintojen kautta maksullisena vaihtoehtona, täydentäen maksuttoman koulutuksen rinnalla tarjottavia mahdollisuuksia.
 - Tavoitteena on mahdollistava lainsäädäntö, joka antaa korkeakouluille vapauden toteuttaa kysyntään vastaavia ratkaisuja niin halutessaan.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Korkeakouluopiskelijan tietojen infrastruktuuri -hanke (KOTI)

Opetusneuvos Jukka Haapamäki

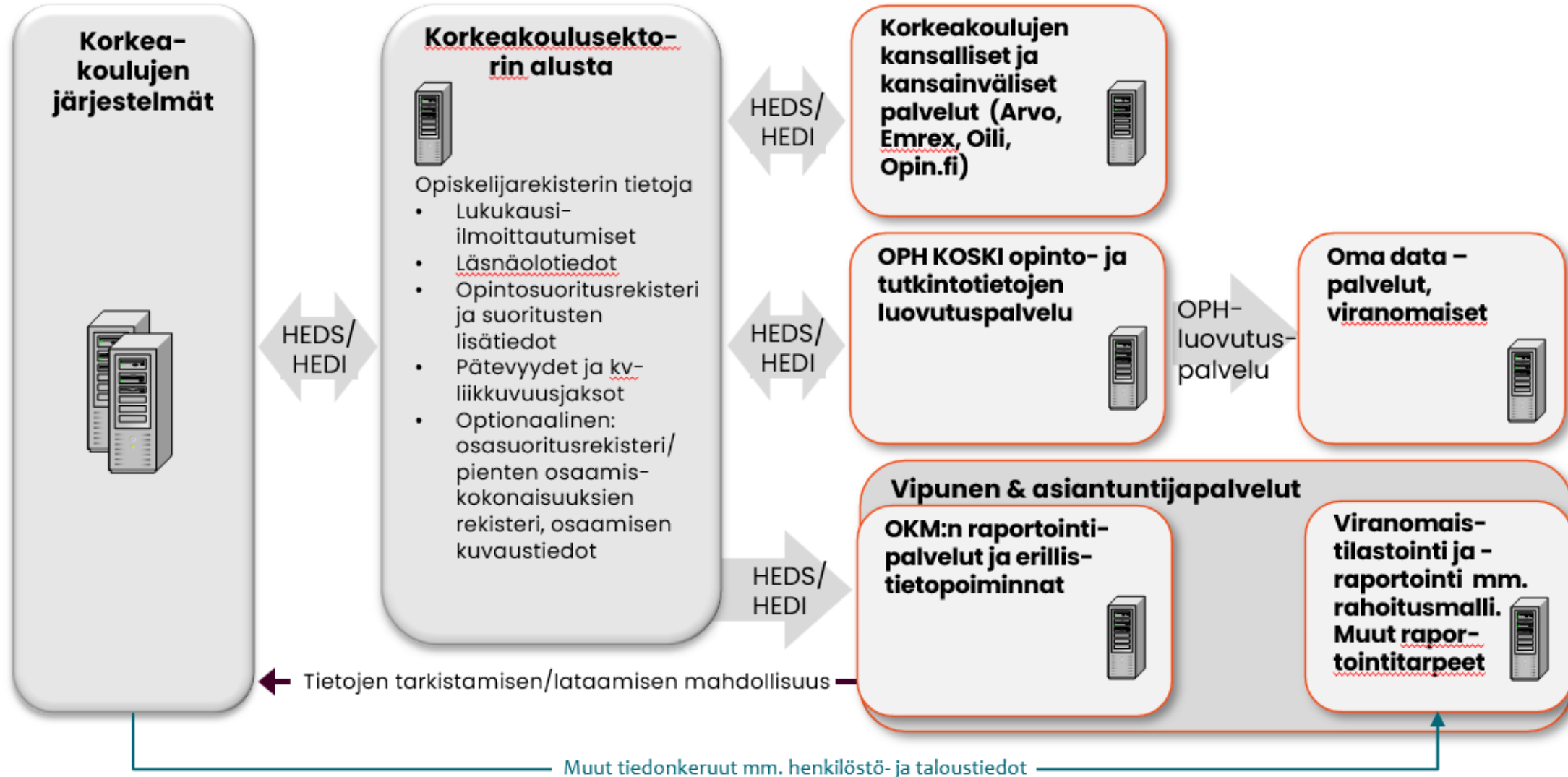
Korkeakouluopiskelijan tietojen infrastruktuurin kehittäminen

- Vuosina 2025-2027 tullaan korkeakoulujen opinto- ja tutkintorekisterien tietovirtojen osalta toteuttamaan seuraavat muutokset
 - Digivision tietotalusta korvaa VIRT-Opintotietopalvelun korkeakoulujen opinto- ja tutkintotietoja yhteen kokoavana alustana sekä tietotalustan kautta korvataan nykyisin VIRT-Opintotietopalvelun kautta toteutetut korkeakoulujen väliset tiedonsiirrot
 - Opetushallituksen KOSKI-luovutuspalvelu korvaa pääosin VIRT-Opintotietopalvelun kautta toteutetut viranomaisille menevien tietojen luovutukset
 - Opetus- ja kulttuuriministeriön hallintaan rakennetaan palvelu, jota hyödynnetään erillistietopöiminoissa sekä OKM:n tuottamassa tilastoinnissa
- Ohjausryhmässä suunnitellaan palvelukokonaisuuden jatkon ohjaus- ja hallintamalli

Hankkeen ohjausryhmä

- Jonna Korhonen, OKM (ohjausryhmän puheenjohtaja)
 - Jukka Haapamäki, OKM (projektin omistaja)
 - Petteri Kallio, OPH
 - Erja Widgren-Sallinen, OHA-verkostot/UEF
 - Manu Pajuluoma, IT-johtajat /Lapin ammattikorkeakoulu/Lapin yliopisto
 - Christa Winqvist, IT-johtajat /Aalto-yliopisto
 - Vesa Saarikoski, Digivisio2030 /Jyväskylän ammattikorkeakoulu
 - Hanna Nordlund, Digivisio2030 hanketoimisto
 - Jukka Kohtanen, CSC (pysyvä asiantuntija)
 - Vilho Kolehmainen, Digivision hanketoimisto (hankepäällikkö, ohjausryhmän sihteeri)
- Ohjausryhmän edustajat eivät edusta ohjausryhmässä omia organisaatioitaan vaan omia viiteryhmiään. Ryhmän määräaika on 31.3.2028.

Suunniteltu korkeakouluopiskelijoiden tietoinfrastruktuuri

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Korkeakoulutuksen tilannekuvaa ja vastauksia yleisökysymyksiin

Maarit Palonen

Korkeakouluopiskelijoiden oppimistulosten arviointi Suomessa (KAPPAS-hankkeet)

- Tavoitteina on (1) **selvittää** suomalaisten korkeakouluopiskelijoiden kriittisen ajattelun ja argumentaatiotaitojen taso, (2) **tunnistaa** näihin taitoihin vaikuttavia tekijöitä sekä (3) **tutkia** näiden taitojen kehitystä korkeakouluopintojen aikana.
- Kohderyhmänä ovat opintojen alku- ja loppuvaiheen yliopisto- sekä amk-opiskelijat.
- KAPPAS1-hankkeessa (2018–2021) havaittiin, että **64 prosentilla opintojen alkuvaiheen korkeakouluopiskelijoista** kriittisen ajattelun ja argumentaation **taidot olivat korkeintaan tyydyttävällä tasolla**. Vielä **opintojen loppuvaiheessa vastaava osuus oli 55 %**.
- Yliopisto-opiskelijoiden taidot olivat keskimäärin ammattikorkeakouluopiskelijoita korkeammalla tasolla.
- Kriittisen ajattelun ja argumentaatiotaitojen osaamista selittivät vahvimmin **ylioppilaskokeen äidinkielen arvosana, sosioekonominen tausta** (erityisesti kirjojen lukumäärä lapsuudenkodissa) sekä **opiskelijan panostus testiä tehdessään**.

Korkeakouluopiskelijoiden oppimistulosten arviointi Suomessa (KAPPAS-hankkeet)

- JYU:n ja UEF:n toteuttama KAPPAS2-hanke (2023–2025) laajentaa KAPPAS1-hankkeen näkökulmaa
 - kiinnittämällä erityistä huomiota **kriittisen ajattelun ja argumentaatiotaitojen kehittymiseen korkeakouluopintojen aikana,**
 - tarkastelemalla näiden **taitojen yhteyttä opintomenestykseen ja opinnoissa etenemiseen** sekä **opiskelujen aikaiseen hyvinvointiin ja yhteenkuuluvuuden tunteeseen.**
- KAPPAS2-hankkeessa on mukana **13** ammattikorkeakoulua ja **5** yliopistoa.
- Tähän mennessä on testattu yli **3 000** opiskelijaa.
- Hankkeen tulokset julkaistaan toukokuussa 2026.
- Lisätietoa: <https://www.jyu.fi/fi/ktl/tutkimus/kappas>

Kiitos!